

แบบสรุปสำหรับผู้บริหาร

โครงการ “ ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของ ครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ”

โดย ผู้ช่วยศาสตราจารย์วาสนา ภาณุรักษ์ และคณะ

หลักการและเหตุผล

การดำเนินงานตาม โครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหาร และเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ซึ่งเป็นโครงการที่ดำเนินงานภายใต้ความร่วมมือของหน่วยงานราชการ หน่วยงานวิชาการ และภาคประชาชน ในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา เพื่อดำเนินโครงการโดยใช้แนวทางการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่ (Area-Based Collaboration หรือ ABC) เป็นแนวทางการดำเนินโครงการ โครงการนี้ดำเนินงานครอบคลุมพื้นที่ 15 อำเภอ 30 ตำบล ซึ่งเป็นพื้นที่แหล่งผลิตข้าวที่สำคัญของจังหวัดนครราชสีมา

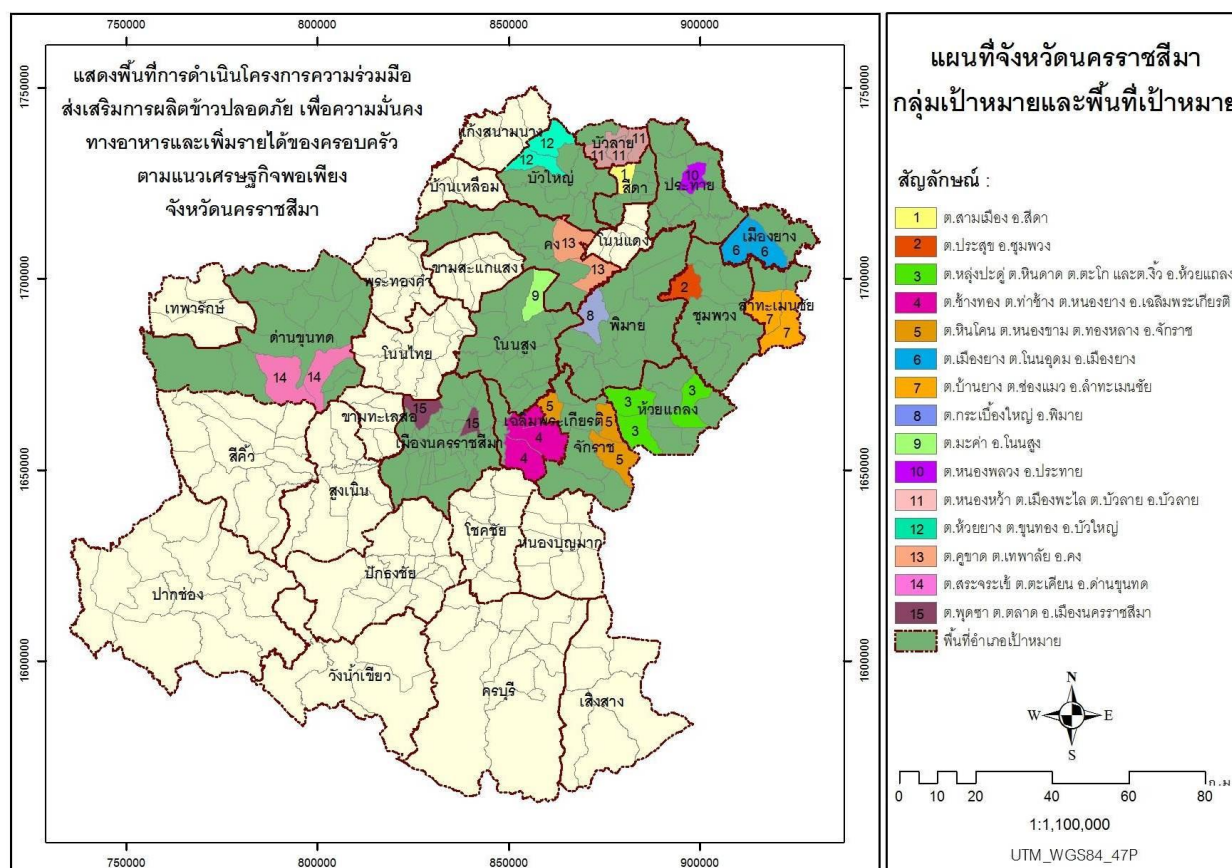
ด้วยโครงการมีวัตถุประสงค์เพื่อ ส่งเสริมให้เกษตรกรมีความรู้ความเข้าใจต่อองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย (GAP) เกษตรกรสามารถผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อการบริโภคและเพิ่มรายได้ของครอบครัวจากการลดต้นทุนการผลิต สนับสนุนให้ครัวเรือนปรับเปลี่ยนพฤติกรรมเพื่อลดการใช้ปุ๋ยเคมี /สารเคมี หันไปทำการผลิต ที่มีความปลอดภัยต่อผู้ผลิต ผู้บริโภค และเป็นมิตรกับสิ่งแวดล้อม ดำเนินการเกษตรตามแนวทางเศรษฐกิจพอเพียง ดำเนินโครงการโดยเน้นการพัฒนาภาคในพื้นที่เพื่อสร้างความร่วมมือในการแก้ไขปัญหา การพัฒนาข้อมูลและองค์ความรู้ ในการแก้ไขปัญหา การบันทึกการผลิตข้าวของเกษตรกร การจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาของเกษตรกรในพื้นที่โดยกระบวนการแผนชุมชน เป็นเครื่องมือสำคัญในการเข้าถึงปัญหาและความต้องการของประชาชน

1. วัตถุประสงค์โครงการ

1. เพื่อให้ครัวเรือนเกษตรกร ครอบคลุมพื้นที่ 30 ตำบล ของจังหวัดนครราชสีมา มีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำการปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย มีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน
2. เพื่อให้มีศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง ในพื้นที่ตำบลเป้าหมาย เป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัยแก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ
3. เพื่อให้มีศูนย์ข้อมูลการศึกษาและพัฒนาการผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมาเป็นศูนย์รวบรวมข้อมูลและองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย ศึกษาการเพิ่มมูลค่าผลผลิต ศึกษาช่องทางการตลาดเพื่อจำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อให้บริการแก่เกษตรกรและผู้สนใจ

2. กลุ่มเป้าหมายและพื้นที่เป้าหมาย

1. ครัวเรือนเกษตรกรเป้าหมาย ในพื้นที่ 30 ตำบล ตำบลละ 50 ครัวเรือน รวม 1,500 ครัวเรือน พื้นที่ 15 อำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา (แผนที่ 1.1)
2. ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย 9 ศูนย์เรียนรู้ (พิจารณาจากพื้นที่ดำเนินโครงการ 30 ตำบล พื้นที่ 15 อำเภอ ของจังหวัดนครราชสีมา)

ภาพที่ 1.1 แผนที่พื้นที่เป้าหมาย

3. ระยะเวลาดำเนินโครงการ

18 เดือน (15 มีนาคม 2555 – 15 กันยายน 2556)

4. หน่วยงานสนับสนุนโครงการ

หน่วยงานราชการ ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด สำนักงานจังหวัด ท้องถิ่นจังหวัด พัฒนาชุมชนจังหวัด เกษตรจังหวัด พาณิชย์จังหวัด สำนักงานเศรษฐกิจการเกษตรจังหวัด สำนักงานพัฒนาที่ดินเขต 3 นครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดิน นครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าว นครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าว นครราชสีมา ศูนย์บริหารศัตรูพืชจังหวัด นครราชสีมา สำนักงานสหกรณ์จังหวัด นครราชสีมา สำนักงานทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมจังหวัด นครราชสีมา โครงการชลประทานนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ พัฒนาการอำเภอ สาธารณสุขอำเภอ ผู้อำนวยการโรงเรียน ให้การสนับสนุน ทรัพยากรความรู้ การดำเนินโครงการและเข้าร่วมกิจกรรมโครงการ

องค์กรปกครองส่วนท้องถิ่น องค์การบริหารส่วนจังหวัดนครราชสีมา เทศบาลตำบล องค์การบริหารส่วนตำบล ผู้รับผิดชอบพื้นที่ ให้การสนับสนุน บุคลากร ทรัพยากร เครื่องมือ การดำเนินโครงการ รับผิดชอบดำเนินโครงการในพื้นที่

ผู้นำชุมชน กำนัน ผู้ใหญ่บ้าน ศูนย์เรียนรู้หมอดินอาสา อาสาสมัครสาธารณสุข ศูนย์ข้าวชุมชน ศูนย์เรียนรู้เศรษฐกิจพอเพียง (อ.ก.ส.) ฯลฯ ให้การสนับสนุนข้อมูล บุคลากร การดำเนินโครงการ รับผิดชอบดำเนินโครงการในพื้นที่

ภาคประชาชน เกษตรกร นักพัฒนา ประชาสังคม หน่วยงานเอกชน ธนาคารเพื่อการเกษตรและสหกรณ์การเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ให้การสนับสนุนข้อมูล ความรู้ ภูมิปัญญา ทรัพยากรร่วมรับผิดชอบโครงการ

ภาควิชาการ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา มหาวิทยาลัยเทคโนโลยีสุรนารี สถาบันการศึกษาในพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา และจากส่วนกลาง ให้การสนับสนุน นักวิชาการ สถานที่ ข้อมูล บุคลากร ทรัพยากร การดำเนินโครงการ และร่วมรับผิดชอบโครงการ

5. ผลการดำเนินงาน

5.1. การศึกษาสถานการณ์ข้าว

ในการสำรวจและสัมภาษณ์เกษตรกรผู้ปลูกข้าวจำนวน 1,500 คน ครอบคลุมพื้นที่ 15 อำเภอของจังหวัดนครราชสีมา ระหว่างเดือนมิถุนายน – เดือนกรกฎาคม 2555 เพื่อประเมินสถานการณ์เรื่องข้าวของเกษตรกร โดยใช้ข้อมูลจากการเก็บแบบสัมภาษณ์เกษตรกร ร่วมกับข้อมูล รายงานของสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ในปี 2554 สรุปได้ว่าจังหวัดนครราชสีมา มีพื้นที่ปลูกข้าวทั้งหมด 4,220,428 ไร่ โดยแบ่งเป็นข้าวนาปีมีพื้นที่ปลูก 4,220,428 ไร่ ผลผลิตรวม 1.8 ล้านตัน และผลผลิตเฉลี่ย 436 กิโลกรัมต่อไร่ ส่วนข้าวนาปรังพื้นที่ปลูก 518,977 ไร่ ผลผลิตรวม 292,703 ตัน และผลผลิต 564 เฉลี่ย กิโลกรัมต่อไร่ ในการรวบรวมข้อมูลสถานการณ์ข้าวในภาพรวมของจังหวัดนครราชสีมา สรุปได้ ดังนี้ เกษตรกรส่วนมากใช้พันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 มากที่สุดรองลงมาเป็นพันธุ์ชัยนาท 1 และกลุ่มผู้ใช้เมล็ดพันธุ์ใช้อัตราเมล็ดพันธุ์ 15-20 กก./ไร่ ปัญหาส่วนใหญ่พบปัญหาพันธุ์อื่นปน และข้าวแดงปน โดย มีพันธุ์ข้าวพื้นเมืองยังใช้อยู่บางพื้นที่ เช่น ป้องแก้ว และมะลิอ่อง เป็นต้น

จากการสำรวจข้อมูลปัญหา อันดับ 1 ที่พบคือ ปัญหาขาดแคลนน้ำ รองลงมาคือ ต้องการเรียนรู้วิธีการทำปุ๋ยชีวภาพหรือน้ำหมักชีวภาพเพื่อเป็นการลดการใช้สารเคมีและลดต้นทุน การผลิต และอันดับที่ 3 คือต้องการความช่วยเหลือเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ ทั้งพันธุ์ข้าวและพันธุ์พืชที่ใช้หว่านเพื่อเป็นปุ๋ยก่อนที่จะเริ่มต้นการทำนา

5.2 ข้อมูลเกษตรกรเป้าหมายเกี่ยวกับการผลิตข้าวปลอดภัย

การวิเคราะห์ข้อมูล เกษตรกรเป้าหมายจากพื้นที่ร่วมโครงการทั้งสิ้น 30 ตำบล ได้ใช้แบบติดตามประเมินผลเกษตรกร เก็บข้อมูลระหว่างเดือนสิงหาคม – เดือนตุลาคม 2556 สามารถรวบรวมได้ 23 ตำบลนั้น จึง วิเคราะห์และ สรุปข้อมูลเกษตรกร ภาพรวมของโครงการ ความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของค ครอบครัวยึดตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมาได้ ดังนี้

ส่วนที่ 1 : ข้อมูลทั่วไป

ลักษณะการถือครองพื้นที่ เป็นพื้นที่ของตนเอง คิดเป็นร้อยละ 86 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 19 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน และ นส.3 ส่วนพื้นที่ของพ่อแม่/ญาติ (ทำฟรี) คิดเป็นร้อยละ 30 โดยมีจำนวนพื้นที่เฉลี่ยอยู่ที่ 15 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็น โฉนดที่ดินและ นส.3 เช่นเดียวกัน ส่วนพื้นที่เช่าทำ คิดเป็นร้อยละ 18 โดยมีจำนวน พื้นที่ที่เช่าทำเฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ ลักษณะการครอบครองเป็นโฉนดที่ดิน ซึ่งค่าเช่าอยู่ในอัตรา 1,931 บาท/ไร่/ปี

แหล่งน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูกใช้น้ำฝนเป็นหลัก คิดเป็นร้อยละ 98 อยู่ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง พฤศจิกายน ของทุกปี นอกจากนั้นน้ำตามฤดูกาลแล้วนั้นยังใช้น้ำจากชลประทาน คิดเป็นร้อยละ 12 ระหว่างเดือน มิถุนายน ถึง ตุลาคม ยังใช้น้ำจากแหล่งน้ำธรรมชาติ คิดเป็นร้อยละ 30 และใช้น้ำบ่อ คิดเป็นร้อยละ 33 ซึ่งเป็นบ่อน้ำของตนเอง ร้อยละ 30 และบ่อน้ำสาธารณะ ร้อยละ 3

ลักษณะพื้นที่ทำกิน ส่วนใหญ่เป็นที่ลุ่มและที่ดอน ซึ่งคิดเป็นร้อยละ 52 เป็นที่ดอน คิดเป็นร้อยละ 30 และเป็นเฉพาะที่ลุ่ม คิดเป็นร้อยละ 18

สำหรับเงินทุนที่ใช้ในการทำนา เป็นเงินทุนของตัวเอง คิดเป็นร้อยละ 89 โดยเป็นเงินทุนของตัวเองเฉลี่ยอยู่ที่ 37,378 บาท เป็นเงินทุนที่ได้จากการกู้ในระบบ คิดเป็นร้อยละ 44 โดยเป็นเงินกู้ในระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 51,829 บาท ซึ่งส่วนใหญ่กู้ยืมจาก ธกส. อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 7/ปี กองทุนหมู่บ้าน อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 3/ปี และสหกรณ์การเกษตร อัตราดอกเบี้ยร้อยละ 8/ปี ส่วนเงินกู้นอกระบบนั้น คิดเป็นร้อยละ 2 โดยเป็นเงินกู้นอกระบบเฉลี่ยอยู่ที่ 27,158 บาท

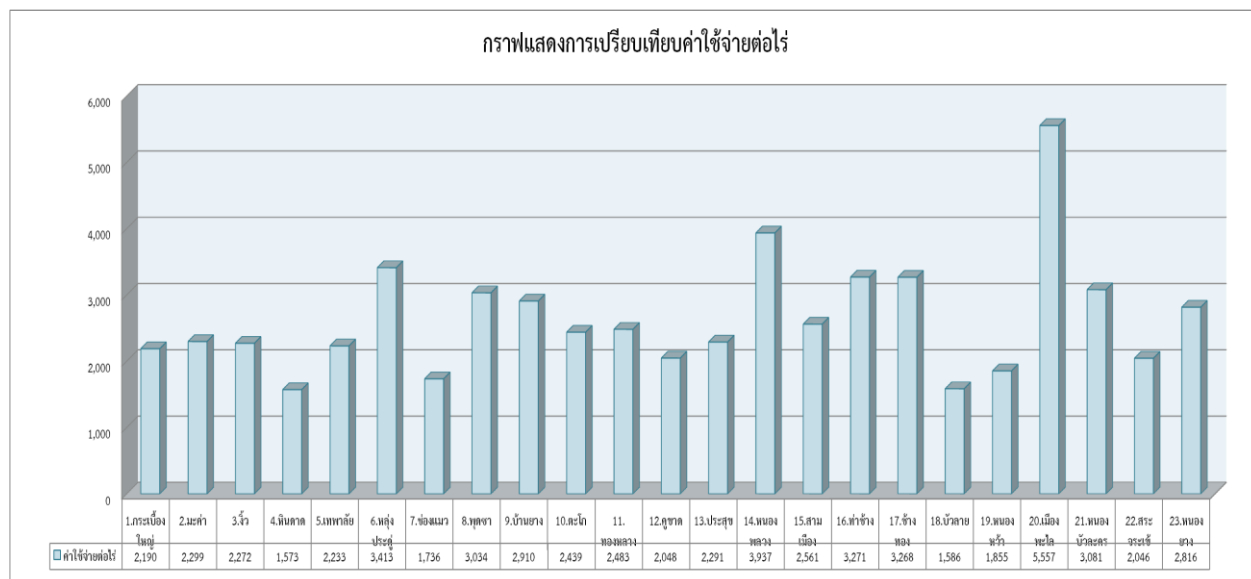
ส่วนที่ 2 : ข้อมูลในด้านการทำนา

วิธีการทำนา ใช้วิธีการทำนาแบบนาหว่านแห้ง (นาหว่านสำรว) คิดเป็นร้อยละ 89 วิธีนาหว่านน้ำตม คิดเป็นร้อยละ 7 และปักดำโดยแรงงานคน คิดเป็นร้อยละ 3 โดยส่วนใหญ่ทำนา 1 ครั้ง/ปี ในช่วงเดือน มิถุนายน ถึง เดือนพฤศจิกายน ของทุกปี ในรอบการทำนาในแต่ละปี สามารถผลิต ข้าวเจ้าได้เฉลี่ยอยู่ที่ 7,734 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/เหลือง ประทิว และผลิตข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 2,570 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 มีข้าวเจ้าสำหรับขายเฉลี่ยอยู่ที่ 6,063 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/เหลือง ประทิว และขายข้าวเหนียวได้เฉลี่ยอยู่ที่ 1,739 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ส่วนข้าวเจ้าที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 2,024 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเจ้าพันธุ์ มะลิ 105/เหลือง ประทิว เช่นเดียวกัน และข้าวเหนียวที่ใช้สำหรับบริโภคในครัวเรือนเฉลี่ยอยู่ที่ 1,904 กิโลกรัม/ปี เป็นข้าวเหนียวพันธุ์ กข.6 ผู้ตอบแบบสอบถามสามารถผลิตข้าวและเหลือเพียงพอต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94

สถานที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ จำหน่ายในหมู่บ้าน คิดเป็นร้อยละ 10 จำหน่ายในตำบลคิดเป็นร้อยละ 18 จำหน่ายในอำเภอ (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 60 จำหน่ายในจังหวัด (พื้นที่ต่างอำเภอของตนเอง) คิดเป็นร้อยละ 2 และต่างจังหวัด (นอกจังหวัดนครราชสีมา) คิดเป็นร้อยละ 2 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าสถานที่จำหน่ายผลผลิตส่วนใหญ่จะจำหน่ายในอำเภอของตนเอง (พื้นที่ต่างตำบลของตนเอง)

แหล่งที่จำหน่ายผลผลิต ได้แก่ ส่งให้พ่อค้าคนกลาง คิดเป็นร้อยละ 37 โรงสีคิดเป็นร้อยละ 26 สหกรณ์ คิดเป็นร้อยละ 8 เข้าร่วมโครงการกับรัฐคิดเป็นร้อยละ 48 และเข้ากลุ่มของชุมชนคิดเป็นร้อยละ 5 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าแหล่งที่จำหน่ายผลผลิตของชาวนาส่วนใหญ่อยู่ที่การเข้าร่วมโครงการของทางภาครัฐ

ต้นทุนการผลิต ค่าใช้จ่ายทั้งสิ้นที่เป็นต้นทุนในการผลิตข้าวในแต่ละรอบปีเฉลี่ยอยู่ที่ 50,558 บาท และมีค่าใช้จ่ายเฉลี่ยต่อไร่อยู่ที่ 2,641 บาท

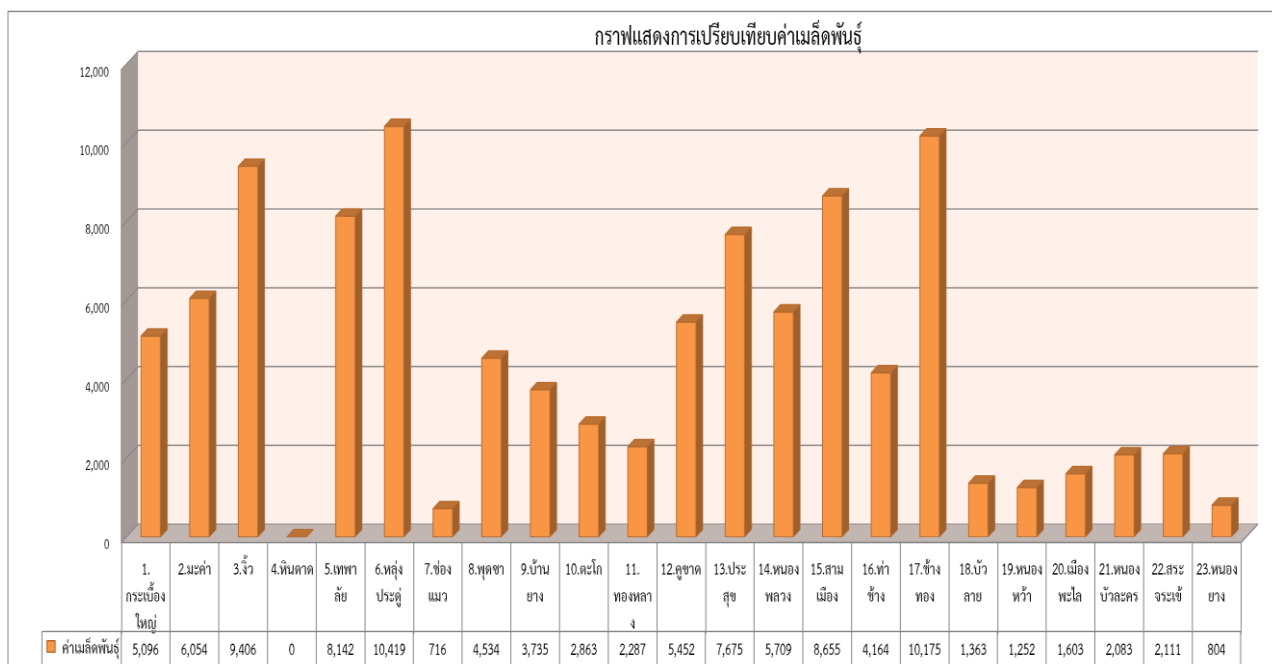
ส่วนที่ 3 : ข้อมูลด้านการใช้เมล็ดพันธุ์ข้าว

เมล็ดพันธุ์ข้าวที่ใช้ ส่วนใหญ่เป็นพันธุ์ข้าวขาวดอกมะลิ 105 คิดเป็นร้อยละ 90 มีพื้นที่ปลูกข้าวพันธุ์ขาวดอกมะลิ 105 เฉลี่ยอยู่ที่ 20 ไร่ มีการผลิตข้าวพันธุ์นี้ 1 ครั้ง/ปี โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 389 กิโลกรัม/ไร่ รองลงมาเป็นพันธุ์ข้าวเหนียว กข.6 คิดเป็นร้อยละ 37 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 7 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 24 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 397 กิโลกรัม/ไร่ และเป็นข้าวพันธุ์อื่นๆ ได้แก่ เหลืองประทิว คิดเป็นร้อยละ 14 มีพื้นที่ปลูกข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 13 ไร่ มีการผลิตพันธุ์ข้าว 1 ครั้ง/ปี เช่นเดียวกัน โดยใช้เมล็ดพันธุ์เฉลี่ยอยู่ที่ 52 กิโลกรัม/ไร่ มีผลผลิตที่ได้เฉลี่ยอยู่ที่ 496 กิโลกรัม/ไร่

แหล่งที่มาของเมล็ดพันธุ์ข้าว จากการเก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง คิดเป็นร้อยละ 65 และจากการทั้งเก็บไว้เองและซื้อเพิ่ม คิดเป็นร้อยละ 28 และจากการซื้อ คิดเป็นร้อยละ 16 ดังนั้นจะเห็นได้ว่าเกษตรกรส่วนใหญ่ใช้วิธีการเก็บเมล็ดพันธุ์ข้าวไว้เองเพื่อใช้ในการเพาะปลูกในฤดูกาลต่อไป

วิธีการจัดซื้อเมล็ดพันธุ์ข้าว ในกรณีที่ไม่ได้เก็บพันธุ์ข้าวไว้เอง เกษตรกรส่วนใหญ่จะซื้อเมล็ดพันธุ์ โดยใช้เงินสด คิดเป็นร้อยละ 33 โดยซื้อเมล็ดพันธุ์ในราคา 35 บาท/กิโลกรัม มีการรับประกันคุณภาพของเมล็ดพันธุ์จากแหล่งที่ซื้อ โดยมีใบรับรองจากทางราชการ คิดเป็นร้อยละ 21 และมีการรับประกันความงอก (คุณภาพ) คิดเป็นร้อยละ 15

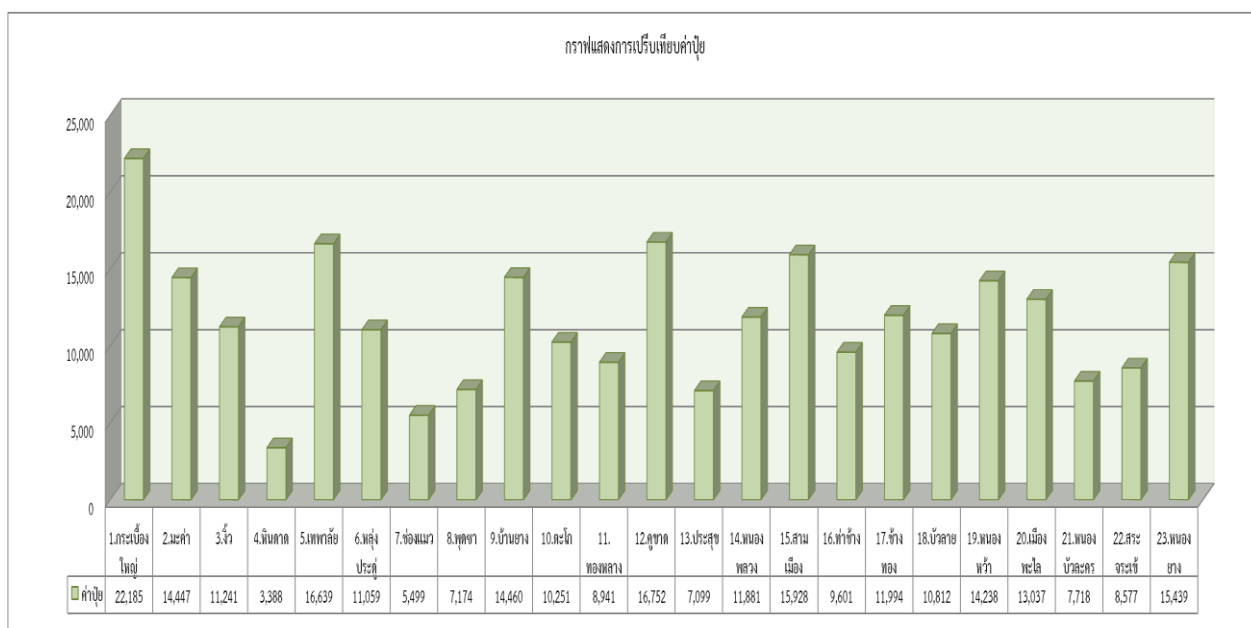
เกษตรกรส่วนใหญ่สนใจที่จะเป็นผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเพื่อจำหน่าย เพราะสามารถเพิ่มรายได้ให้กับเกษตรกรทั้งนี้เกษตรกรเองพอมีความรู้อยู่บ้างในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว ซึ่งเกษตรกรจะใช้พื้นที่ในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวเฉลี่ยอยู่ที่ 11 ไร่ โดยจะใช้พื้นที่ลุ่มที่ดอนในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าว คิดเป็นร้อยละ 28 ที่ลุ่มร้อยละ 17 และที่ดอนร้อยละ 14

ส่วนที่ 4 : ข้อมูลด้านการใช้ปุ๋ยในการทำเกษตรกรรม

สูตรปุ๋ยที่ใช้ ส่วนใหญ่นิยมใช้ปุ๋ยเคมี สูตร 16-8-8, 16-20-0 18-8-8 และ 46-0-0 สำหรับอัตราการใช้ปุ๋ย เกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 30 กิโลกรัม/ไร่ ใช้ปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 65 กิโลกรัม/ไร่ และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์)เฉลี่ยอยู่ที่ 161 กิโลกรัม/ไร่ โดยนิยมใช้ปุ๋ยเคมีตราหัววัวคันไถ, ตราเกลียวเชือก, ตรารถเกษตร และตรากระต่าย เป็นต้น ส่วนราคาปุ๋ยเคมีนั้น 1 กระสอบบรรจุ 50 กิโลกรัม มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ กระสอบละ 777 บาท และปุ๋ยหมัก มีราคาเฉลี่ยอยู่ที่ กระสอบละ 385 บาท ซึ่งเกษตรกรจะใช้ปุ๋ยเคมีเฉลี่ยอยู่ที่ 4 กระสอบ/ครั้ง และปุ๋ยหมักเฉลี่ยอยู่ที่ 4 กระสอบ/ครั้ง

การผลิตปุ๋ยใช้เองของเกษตรกรส่วนใหญ่ ผลิตปุ๋ยชีวภาพ (น้ำหมัก) และปุ๋ยคอก(มูลสัตว์) เพราะสามารถหาวัสดุในท้องถิ่นมาใช้ในการผลิตปุ๋ยได้ ส่วนการจัดซื้อปุ๋ยนั้น เกษตรกรจะหาซื้อจากร้านค้าที่ขายวัสดุทางการเกษตร จาก ธกส. จากพ่อค้าขายตรง และจากชาวบ้าน/เกษตรกรนำมาจำหน่ายกันเอง ซึ่งปุ๋ยที่ซื้อส่วนใหญ่ได้แก่ ปุ๋ยเคมี และปุ๋ยหมัก

ส่วนที่ 5 : แนวโน้มการผลิตข้าวตามมาตรฐาน GAP

ตามที่เกษตรกรได้เข้าร่วมโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยฯ จังหวัดนครราชสีมา นั้นเกษตรกรทั้งหมดที่เข้าร่วมโครงการฯ ได้นำความรู้ไปปรับใช้ในการทำนาหรือทำการเกษตร คิดเป็นร้อยละ 74 เช่น การทำน้ำหมักชีวภาพ การปรับปรุงดิน การวิเคราะห์ดิน การสูบน้ำอย่าง การลดการใช้สารเคมีในการทำเกษตร ฯลฯ

เกษตรกรส่วนใหญ่ได้เข้าร่วมโครงการการรับรองมาตรฐานในการผลิตข้าว ซึ่งได้แก่โครงการการปฏิบัติการทางการเกษตรที่ดียิ่งขึ้น (GAP) คิดเป็นร้อยละ 36 โดยที่เกษตรกรที่เข้าร่วมโครงการทั้งหมดจะเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวให้มีความปลอดภัยมากขึ้น เพราะจะทำให้ได้เมล็ดพันธุ์ข้าว และผลผลิตข้าวที่ปลอดภัยจากสารเคมี และยังส่งผลให้ต้นทุนในการผลิตลดลงได้ ซึ่งเกษตรกรจะเริ่มดำเนินการเปลี่ยนแปลงตั้งแต่ฤดูการผลิตหน้าเป็นต้นไป

หากมีการเปลี่ยนแปลงการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรจะมีแนวทาง ดังนี้

- ลดการใช้สารเคมีต่างๆ ในการทำการเกษตร
- จัดทำปุ๋ยหมักชีวภาพ หรือน้ำหมักชีวภาพ

ปัญหาในการผลิตข้าวของเกษตรกรและปัญหาของกลุ่ม

- ขาดแคลนน้ำที่ใช้ในการเพาะปลูก
- ต้นทุนการผลิตสูงขึ้น เช่น ปุ๋ย เครื่องจักร แรงงาน
- ภัยธรรมชาติ ซึ่งไม่สามารถหลีกเลี่ยงได้

ข้อเสนอแนะอื่นๆ

- จัดกิจกรรมการเรียนรู้
- ส่งเสริมและสนับสนุนเงินทุน
- อยากให้มีการส่งเสริมเกี่ยวกับเมล็ดพันธุ์ข้าว

จากข้อมูลดังกล่าวสามารถตอบวัตถุประสงค์ข้อที่ 1 โดยข้อมูลที่วิเคราะห์ได้สามารถสะท้อนให้เห็นถึงเกษตรกรเป้าหมาย มีความรู้ความเข้าใจการผลิตข้าวปลอดภัย เกษตรกรนำความรู้ที่ได้ไปทบทวนร่วมกับองค์ความรู้เดิมของเกษตรกร ทำ การปรับปรุงแบบแผนการทำนาข้าวของครัวเรือน พัฒนาเป็นครัวเรือนผลิตข้าวปลอดภัย และมีผลผลิตข้าวปลอดภัยพอเพียงต่อการบริโภคในครัวเรือน คิดเป็นร้อยละ 94

5.3. การพัฒนากลไกความร่วมมือ

การดำเนินโครงการความร่วมมือส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัย เพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียงจังหวัดนครราชสีมา รูปแบบของโครงการเป็นโครงการวิจัยและพัฒนา ใช้ระยะเวลา 18 เดือนในการดำเนินโครงการ เน้นการทำงานบูรณาการทุกภาคส่วนที่เกี่ยวข้องโดยใช้กระบวนการวิจัยและพัฒนาพื้นที่ (Area Based Collaborative Research: ABC) โดย คณะทำงานวิจัยของจังหวัดนครราชสีมา ร่วมกับภาคีในพื้นที่ได้ดำเนินการที่ถือว่ามีความสำเร็จต่อองค์ความรู้ในการต่อยอดการพัฒนาในพื้นที่รวมทั้งปัญหาและอุปสรรคต่างๆที่เกิดขึ้นระหว่างการดำเนินโครงการ ซึ่งสรุปได้ ดังนี้

5.3.1 สรุปความสำเร็จและองค์ความรู้ที่ได้จากการวิจัยและพัฒนา

1). ด้านความร่วมมือ

การดำเนินงานด้านความร่วมมือของจังหวัดนครราชสีมาในช่วงแรกเป็นช่วงของการทำการเรียนรู้ระหว่างทีมคณะทำงานและภาคีที่จะร่วมดำเนินการในพื้นที่ คณะนักวิจัยจะต้องเข้าไปประสานงานชี้แจงวัตถุประสงค์โครงการกับภาคีทุกภาคส่วนโดยได้รับความร่วมมือในระดับปานกลางและยังมีความล่าช้าในการประสานงานอยู่มาก และได้เริ่มพัฒนาจนเกิดการปฏิบัติการร่วมกันระหว่างภาคีใช้การประสานงานแบบเชิงรุกเข้าไปร่วมทำงานด้านต่างๆทั้งในระดับจังหวัด อำเภอ และตำบลทำให้เกิดความคุ้นเคยระหว่างบุคคลและหน่วยงานการทำงานเป็นลำดับขั้นตอนได้รับความร่วมมือมากขึ้น กระทั่งระยะ 6 เดือนสุดท้าย (18 เดือน) ในการดำเนินโครงการได้รับความร่วมมือในระดับมากจากทุกภาคส่วนมีการประสานการทำงานร่วมระหว่างภาคีหลักอย่างต่อเนื่องและได้นำผลการดำเนินงานเข้าสู่ความร่วมมือในการทำงานแก้ปัญหาของพื้นที่จังหวัดนครราชสีมา โดยมีแผนปฏิบัติการร่วมกันของทุกภาคีหลัก

2). ด้านกลไก/ภาคี

การดำเนินงานด้าน กลไก/ภาคีในของจังหวัดนครราชสีมาช่วงแรก จะเห็นได้ว่า ระดับหัวหน้าส่วนราชการของภาคีในพื้นที่ยังให้ความสำคัญกับโครงการน้อยต้องใช้ความพยายามในการพัฒนาความสัมพันธ์กับภาคีต่างๆใช้กลไกการพัฒนาโดยใช้คำสั่งเพื่อแต่งตั้งคณะทำงานสนับสนุนโครงการ เมื่อดำเนินการโดยมีคำสั่งจากผู้ว่าราชการจังหวัดการดำเนินงานได้ค่อยๆพัฒนามีกลไกความร่วมมือการทำงานจากภาคีต่างๆในพื้นที่มากขึ้นของทุก ภาคส่วนมีความเป็นมิตรกันมากขึ้นในระดับบุคคลและองค์กรผลจากการทำงานร่วมกันภายใต้กลไกความร่วมมือประสบความสำเร็จภาคีหลักซึ่งประกอบไปด้วย สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สำนักงานจังหวัดนครราชสีมา รวมถึงภาครองในแต่ละพื้นที่มีบทบาทความสัมพันธ์มีการพึ่งพากันด้านต่างๆเพื่อขับเคลื่อนงานร่วมกันอย่างเป็นรูปธรรม

3). ด้านการจัดการ

การดำเนินงานด้านการจัดการในช่วงแรกมีการกำหนดเป้าหมายการดำเนินงานได้มีการวางแผนการทำงานร่วมระหว่างคณะทำงานโครงการวิจัยกับภาคีต่างๆมีการวางแผนการทำงานร่วมกันโดยมีภาคส่วนระดับอำเภอ ระดับตำบล ระดับจังหวัดเข้ามามีส่วนร่วม การขับเคลื่อนทำงานด้วยกันมีการจัดการระดับการขับเคลื่อนองค์ความรู้ จากภาคีต่างๆเข้าไปสู่ภาคประชาชนและทุกภาคส่วนด้วยกระบวนการวิจัย

4). ด้านความรู้/เครื่องมือ

การดำเนินงานด้านความรู้และเครื่องมือได้มีการรวบรวมองค์ความรู้จากหน่วยงานต่างๆ และสถาบันการศึกษา วางแผนการใช้เครื่องมือเพื่อตอบโจทย์การวิจัยและมีการเก็บรวบรวมข้อมูลเพิ่มเติมจัดทำเอกสารคู่มือของโครงการถ่ายทอดองค์ความรู้ต่างๆ เริ่มมีการพัฒนาเครื่องมือให้ตอบโจทย์บรรลุตามวัตถุประสงค์มีการแลกเปลี่ยนและถ่ายทอดองค์ความรู้ให้กับพื้นที่มากขึ้นมีการจัดการความรู้มีการประชุมรวบรวมความรู้เป็นระยะระหว่างคณะทำงานทุกระดับ และมีการปรับใช้เครื่องมือให้บรรลุวัตถุประสงค์ร่วมกันระหว่างภาคีหลักโดยเฉพาะสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา

5.4. การพัฒนาศูนย์ข้อมูลการเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัย จังหวัดนครราชสีมา

สำหรับการจัดตั้ง ศูนย์เรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อรวบรวม ข้อมูลข่าวสารและถ่ายทอดองค์ความรู้การผลิตข้าวปลอดภัย การเพิ่มมูลค่าผลผลิต ช่องทางการตลาดเพื่อ จำหน่ายผลผลิตข้าวปลอดภัย แก่เกษตรกรหรือผู้สนใจ นั้นทั้งในระดับพื้นที่ตำบลและระดับจังหวัด ได้ใช้ กระบวนการบูรณาการทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชนให้มีส่วนร่วม โดยมี ภาศิหลักดำเนินงานพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่าราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัด นครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา นายอำเภอ เกษตรอำเภอ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ **ส่วนภาคีสนับสนุน**ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงาน โครงการระดับอำเภอ และหน่วย ยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่ จังหวัดนครราชสีมา

ในการดำเนินงานจัดตั้งศูนย์นั้น ในระดับพื้นที่ตำบลได้ศูนย์ที่มีศักยภาพจำนวน 3 แห่ง ประกอบไป ด้วย ตำบลคูขาด ตำบลช้างทอง และตำบลจั่ว ส่วนศูนย์การเรียนรู้ระดับจังหวัดจัดตั้งร่วมกับศูนย์บริการ ข้าวและชาวนา ณ ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา

5.5 องค์การบริหารส่วนตำบลต้นแบบ และครัวเรือนต้นแบบ

กระบวนการได้มาซึ่ง อบต.ต้นแบบ มีการวางแผนการดำเนินโครงการ โดยคณะทำงานได้มี กระบวนการถอดบทเรียนเป็นลักษณะการวิจัย โดยใช้ชื่อเรื่อง “กระบวนการมีส่วนร่วมของชุมชนในการ ผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อเสริมสร้างความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวคิดเศรษฐกิจ พอเพียง : กรณีศึกษาเกษตรกรตำบลคูขาด อำเภอคง จังหวัดนครราชสีมา ” ได้ใช้กระบวนการมีส่วนร่วม ของชุมชนทุกภาคส่วนทั้งภาครัฐและภาคประชาชน โดยมี ภาศิหลักดำเนินงานพื้นที่ ประกอบด้วย ผู้ว่า ราชการจังหวัด รองผู้ว่าราชการจังหวัด มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์ เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา ศูนย์วิจัยข้าวนครราชสีมา สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา น นายอำเภอ เกษตร อำเภอ ผู้นำท้องถิ่น เจ้าหน้าที่ผู้รับผิดชอบงานเกษตรตำบล และเกษตรกรที่ร่วมโครงการ **ส่วนภาคี สนับสนุน**ในการจัดตั้งศูนย์เรียนรู้ ประกอบด้วย คณะทำงานโครงการระดับจังหวัด คณะทำงานโครงการ ระดับอำเภอ และหน่วย ยงานราชการ มหาวิทยาลัยเทคโนโลยี สุรนารี และหน่วยงานอื่นๆในพื้นที่จังหวัด นครราชสีมา รูปแบบของศูนย์การเรียนรู้การผลิตข้าวปลอดภัยในตำบลคูขาดที่เกิดขึ้นจากการดำเนินงาน โครงการวิจัยฯ เป็นจุดเรียนรู้แปลงเกษตรในการผลิตข้าวปลอดภัย ฉางเก็บข้าวเปลือก ก ศูนย์ข้าวชุมชนที่ เป็นศูนย์เรียนรู้การเกษตรปลอดภัย

ส่วนครัวเรือนต้นแบบได้เกิดข้อค้นพบครัวเรือนต้นแบบที่เป็นตัวอย่างของปรับเปลี่ยนพฤติกรรม เพื่อการลดต้นทุนการผลิต และการดำเนินชีวิตครอบครัวตามหลักปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียง เพื่อการพัฒนา พื้นที่ ได้แก่ 1).นายองอาจ ปะโมนะตา ตำบลตะโก อำเภอห้วยแถลง 2). นางคำหาญ พิรักษา ตำบลคู ขาด อำเภอคง และ 3).นายจันทร์ บุตรนันท์ ตำบลพุดซา อำเภอเมืองนครราชสีมา

6. ปัญหาและอุปสรรค

6.2. ในการประสานความร่วมมือและทำความเข้าใจกับหน่วยงานภาคีต่างๆในพื้นที่พบว่า หน่วยงาน ภาคีที่เกี่ยวข้องมีความเข้าใจกับการดำเนินงานโครงการมากขึ้นพอสมควรถึงประโยชน์ที่จะเกิด จากกระบวนการวิจัยเพื่อพัฒนาพื้นที่และประโยชน์ที่หน่วยงานภาคีต่างๆจะได้รับเมื่อดำเนินโครงการ ร่วมกัน

6.3. เนื่องจากกว่าจังหวัดนครราชสีมาที่มีพื้นที่ขนาดใหญ่ทำให้การติดต่อประสานงาน และการเดินทางเกิดความล่าช้า โดยเฉพาะการติดต่อประสานงานกับหน่วยงานภาคีต่างในแต่ละพื้นที่

6.4. ปัญหาที่เกิดขึ้นส่วนมากจะเป็นปัญหาที่เกี่ยวกับตัวบุคคลมากกว่าบริบททั่วไป โดยภาพรวมการดำเนินงานในระยะนี้ แต่ละภาคส่วนและแต่ละพื้นที่เริ่มที่จะเข้าใจรายละเอียดโครงการและประโยชน์ที่พื้นที่จะได้รับแล้วยินดีที่จะช่วยเหลือเต็มที่ในทุกๆด้าน แต่ถ้าเป็นด้านกายภาพในรอบปีการผลิตนี้พบว่า เกิดปัญหาภัยแล้งอย่างรุนแรงในหลายพื้นที่ของจังหวัดนครราชสีมา ทำให้ผู้ที่เกี่ยวข้องไม่มีความกระตือรือร้นในการเข้าร่วมโครงการเท่าที่ควร

6.5 ปัญหาในการดำเนินตามกิจกรรมแผนการดำเนินงานของโครงการได้มีการปรับเปลี่ยนในหลายกิจกรรมเนื่องจากในการวิเคราะห์ร่วมกันทั้งคณะทำงานวิจัยของโครงการ และการเข้าร่วมวิเคราะห์การใช้เครื่องมือกับนักวิจัยส่วนกลางของ สกว. การทำงานของจังหวัดนครราชสีมาจำเป็นต้องปรับปรุงการใช้เครื่องมือเพื่อให้ตอบโจทย์เพื่อให้บรรลุตามวัตถุประสงค์ของโครงการวิจัยให้ได้

7. การต่อยอดขยายผลการวิจัย

จากการดำเนินโครงการได้เกิดการประสานความร่วมมือการทำงานร่วมกับภาคีหน่วยงานต่างๆ ในพื้นที่ทั้งภาคีหลักและภาคีรอง เมื่อโครงการวิจัยได้สิ้นสุดลงเป็นที่น่ายินดีในบางส่วนที่ได้มีการขยายผลต่อ เช่น

7.1 มหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยคณะวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีได้ตั้งงบประมาณประจำปี พ.ศ. 2557 เพื่อการอบรมให้ความรู้ในการสร้างเครือข่ายผู้ผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวจำนวน 2 กลุ่มร่วมกับศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา งบประมาณ 50,000 บาท กลุ่มที่ 1 ระหว่างวันที่ 15-16 มกราคม 2557 กลุ่มที่ 2 ระหว่างวันที่ 28-29 มกราคม รวมจำนวนทั้งสิ้น 90 คน

7.2 การพัฒนาบุคลากรจากสำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวนครราชสีมา และสถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา โดยมีข้อตกลงร่วมกันที่จะพัฒนาบุคลากรในการเข้าเรียนในระดับปริญญาโท และปริญญาเอก ในสาขาที่เกี่ยวข้องในมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา โดยร่วมกันเขียนข้อเสนอโครงการวิจัยส่งไปยังสำนักงานคณะกรรมการการวิจัยแห่งชาติ (วช.) งบประมาณมุ่งเป้าประจำปี 2557 เพื่อขอรับการสนับสนุนงบประมาณในแผนงานวิจัยเรื่อง **การส่งเสริมและพัฒนาศักยภาพศูนย์ข้าวชุมชน ในพื้นที่จังหวัด นครราชสีมา เพื่อเพิ่มผลผลิตและมูลค่าเพิ่มข้าวอย่างยั่งยืน** ประกอบไปด้วย 3 โครงการย่อย ดังนี้

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ 1 กลไกการเสริมสร้างความเข้มแข็งเพื่อเพิ่มขีดความสามารถการแข่งขันให้แก่เกษตรกรผู้ปลูกข้าวของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดนครราชสีมา

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ 2 การผลิตข้าวเพื่อเพิ่มผลผลิต และมูลค่าเพิ่มข้าวอย่างยั่งยืนของศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาด้วยเทคโนโลยีภูมิสารสนเทศ (GIS)

ชื่อโครงการวิจัยย่อยที่ 3 การสร้างต้นแบบการใช้ประโยชน์จากศูนย์ข้าวชุมชนในจังหวัดนครราชสีมาเพื่อพัฒนาการผลิตข้าวให้มีประสิทธิภาพและคุณภาพสูงขึ้นเพื่อการค้าข้าวอย่างยั่งยืน

7.3 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมา ได้รับการสนับสนุนงบประมาณจากกลุ่มจังหวัดนครชัยบุรีรินทร์ในโครงการผลิตข้าวหอมมะลิคุณภาพดีสู่สากล จำนวน 25,768,000 บาท โดยได้แยกกิจกรรมดังนี้

1. การฝึกอบรมเกษตรกรในการเพิ่มผลผลิตข้าว	งบประมาณ 3,450,160 บาท
2. การศึกษาดูงานการลดต้นทุนการผลิตข้าว	งบประมาณ 8,204,000 บาท

3. การสนับสนุนปุ๋ยอินทรีย์	งบประมาณ 980,000 บาท
4. การสนับสนุนสารจุลินทรีย์เข้มข้นเพื่อปรับปรุงดิน	งบประมาณ 8,400,000 บาท
5. ค่าตรวจแปลงข้าวหอมมะลิตามมาตรฐาน GAP	งบประมาณ 480,000 บาท
6. จัดมหกรรม “ชาวนาไทยไป AEC ปี 2557”	งบประมาณ 3,000,000 บาท
7. เพิ่มศักยภาพเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร	งบประมาณ 240,000 บาท
8. ติดตามประเมินผล	งบประมาณ 1,013,840 บาท

โครงการดังกล่าวเป็นผลส่วนหนึ่งจากงานวิจัยที่ช่วยการ ผลักดันให้เกษตรกรผู้ปลูกข้าว จากกลุ่มเป้าหมายในโครงการวิจัยได้เข้าสู่มาตรฐาน GAP เพิ่มขึ้น จำนวน 400 ราย

7.4 สำนักงานเกษตรจังหวัดนครราชสีมาได้อนุมัติงบประมาณ 1,500,000 บาท เพื่อจ้างมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมา เป็นที่ปรึกษาทำวิจัยเรื่อง การเพิ่มศักยภาพการผลิตและการแปรรูป ผลผลิตข้าวหอมมะลิทุ่งสัมฤทธิ์ ประจำปีงบประมาณ 2557 โดยมหาวิทยาลัยราชภัฏนครราชสีมาได้มอบหมายผศ.วาสนา ภานุรักษ์ เป็นหัวหน้าคณะนักวิจัยในการทำงานโครงการดังกล่าว เพื่อจะได้เป็นการทำงานวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่อย่างต่อเนื่อง

7.5 สถานีพัฒนาที่ดินนครราชสีมา สนับสนุนโครงการบ่อน้ำในไร่นาให้กับกลุ่มเกษตรกรที่ร่วมโครงการสำหรับผู้สนใจ และสนับสนุนเมล็ดพันธุ์ปุ๋ยพืชสด น้ำหมักพด. เป็นต้น

7.6 ได้รับการประสานความขอความร่วมมือจากองค์การการตลาดเพื่อเกษตรกร และ สภาเกษตรกรจังหวัดนครราชสีมา ร่วมจัดนิทรรศการเผยแพร่ความรู้ เรื่องข้าวโคราช ภายใต้การดำเนินโครงการวิจัยความร่วมมือในการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ระหว่างวันที่ 5-9 มีนาคม 2557 ณ ลานอนุสาวรีย์ท้าวสุรนารี จังหวัดนครราชสีมา

7.7 บทความเรื่อง ความร่วมมือในการส่งเสริมการผลิตข้าวปลอดภัยเพื่อความมั่นคงทางอาหารและเพิ่มรายได้ของครอบครัวตามแนวเศรษฐกิจพอเพียง จังหวัดนครราชสีมา ได้รับการตอบรับเพื่อนำเสนอในงานประชุมสัมมนาและนิทรรศการวิชาการนานาชาติ ครั้งที่10 เรื่อง “เครือข่ายความรู้เพื่อความมั่นคงทางเศรษฐกิจ สังคม วัฒนธรรม และสิ่งแวดล้อมในประชาคมอาเซียน” “ASEAN Community Knowledge Networks for the Economy, Society, Culture, and Environmental Stability” ระหว่าง วันที่ 8-12 พฤษภาคม 2557 ณ Mandalay Hill Resort Hotel สาธารณรัฐแห่งสหภาพเมียนมาร์

7.8 บทความเรื่อง Community Participation in Good Agriculture Practice Rice to Strengthen the Food Stability and Increase Family's Income under Sufficiency Economy Philosophy: Case Study of Agriculturists at Tambon Khukad, Khong District, Nakhon Ratchasima Province ได้รับการตอบรับเพื่อนำเสนอในการประชุม The SIBR-RDINRRU 2014 Hong Kong Conference will be held on September 27-28, 2014, in Hong Kong.

2. ข้อเสนอแนะต่อการวิจัย

2.1 ข้อเสนอแนะเชิงนโยบาย

2.1.1. ควรใช้นโยบายการดำเนินงานเชิงบูรณาการทุกภาคส่วน ทั้งภาคประชาชน ภาคองค์กรรัฐ/เอกชน และภาควิชาการ เนื่องจากภาควิชาการไม่ได้มีส่วนได้ส่วนเสีย มีความเป็นกลาง จึงสามารถเป็นผู้ประสานงานระหว่างภาครัฐ /เอกชน และภาคประชาชนด้วยข้อมูลทางวิชาการ การบริหารจัดการเพื่อแก้ไขปัญหาด้านการเกษตร

2.1.2 การดำเนินงานเพื่อพัฒนาจังหวัดเพื่อแก้ไขปัญหาทางการเกษตรควรใช้นโยบายการดำเนินงานด้วยการวิจัยเพื่อการพัฒนาพื้นที่เป็นต้นแบบสำหรับการขับเคลื่อนโครงการเพื่อแก้ปัญหาด้านการเกษตร เนื่องจากการวิจัยจะทำให้ได้ข้อมูล ข้อเท็จจริงเบื้องต้นเชิงประจักษ์ถึงสาเหตุปัญหาที่แท้จริงของการเกษตร และนำข้อมูลนั้นมาขับเคลื่อนการแก้ไขปัญหาการเกษตรได้บรรลุเป้าหมาย

2.1.3. ควรมีนโยบายสนับสนุนการสร้างเกษตรกรรุ่นใหม่ ด้วยการให้ทุนการศึกษา หรือทุนอบรม แก่เกษตรกรรุ่นใหม่ในพื้นที่ชุมชน เพื่อสืบทอด สานต่อ และยกระดับอาชีพการเกษตรภายใต้มิติใหม่ของการเกษตรโลกาภิวัตน์

2.1.4. ควรมีนโยบายสนับสนุนเกษตรกรปลูก ข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP ด้วยการให้ความรู้ การฝึกอบรม การศึกษาดูงาน การให้ทุนสนับสนุน การโฆษณาประชาสัมพันธ์ข้าวมาตรฐาน GAP หรือการให้ความช่วยเหลืออื่นๆด้านการปลูกข้าวให้ได้มาตรฐาน GAP แก่เกษตรกร เพื่อสร้างศักยภาพความสามารถในการแข่งขันการค้าข้าวในตลาดสากล

2.1.5. เนื่องจากประเทศไทยประสบปัญหาด้านเมล็ดพันธุ์ข้าวที่ได้มาตรฐาน และปริมาณเมล็ดพันธุ์ ดังนั้นจึงควรมีนโยบายสนับสนุนศูนย์เมล็ดพันธุ์ข้าวในการเสริมสร้าง เพิ่มพูน พัฒนา ด้านเมล็ดพันธุ์ข้าว เพื่อเพิ่มศักยภาพในการผลิตเมล็ดพันธุ์ข้าวได้สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ

2.1.6. เนื่องจากการผลิตข้าวปลอดภัยเป็นเป้าหมายสำคัญในการบริโภคและการค้าข้าว ดังนั้นจึงควรมีนโยบายสนับสนุนการปลูกข้าวพันธุ์พื้นเมือง การพัฒนาข้าวพันธุ์พื้นเมืองให้สอดคล้องกับภาวการณ์ของตลาด ความต้องการของผู้บริโภค เนื่องจากข้าวพันธุ์พื้นเมืองมีคุณสมบัติความต้านทานโรคสูง ซึ่งจะสามารถลดการใช้สารเคมี สนับสนุนการผลิตข้าวปลอดภัย และสร้างอัตลักษณ์ของข้าวเฉพาะพื้นที่ได้ เป็นการส่งเสริมและขยายตลาดพิเศษเฉพาะ (Niche Market) สำหรับกลุ่มผู้บริโภคตลาดพิเศษเฉพาะต่อไป

2.2 ข้อเสนอแนะในการทำงานวิจัยและพัฒนาต่อในพื้นที่

ถ้าจะทำวิจัยต่อควรทำในประเด็นที่ได้จากผลการวิเคราะห์ข้อมูลในรายงานวิจัยเชื่อมกับแผนพัฒนาจังหวัดนครราชสีมา และดำเนินการต่อในประเด็นที่ไม่สมบูรณ์ในระยะเวลาที่ผ่านมา เช่น การเสริมสร้างศักยภาพศูนย์การเรียนรู้และเครือข่ายการผลิตข้าวปลอดภัย การส่งเสริมเพื่อลดต้นทุนการผลิตในด้านการใช้ปุ๋ยเคมี สารเคมี การส่งเสริมและพัฒนาเพื่อการแปรรูปข้าวโคราชสู่การเป็นเมือง Food Valley และครัวของโลก เป็นต้น